

DARUVARSKÉ POVIJESNE LJEPOTICE

DARUVAR

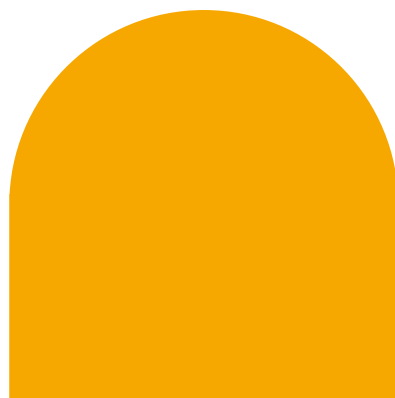
VOLI ŽIVOT

WEB BROŠURA POVIJESNIH LOKALITETA DESTINACIJE DARUVAR - PAPUK

PRIČA O BOGATOJ PROŠLOSTI DARUVARSKOG KRAJA

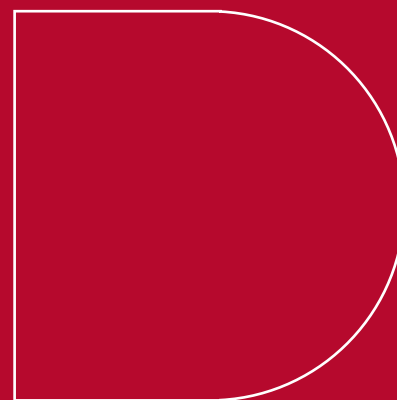
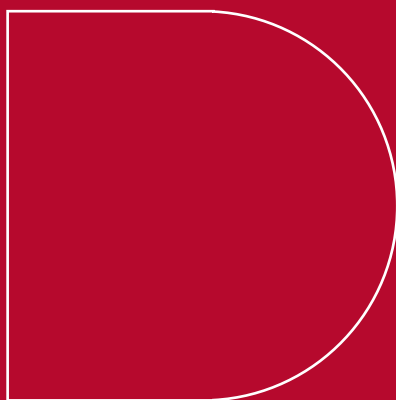
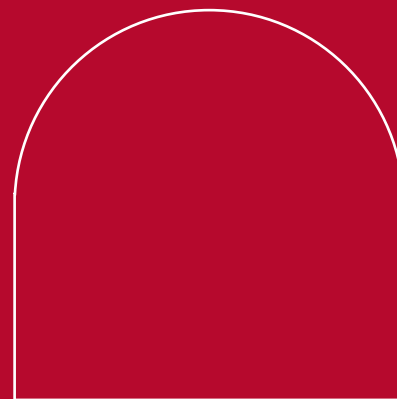
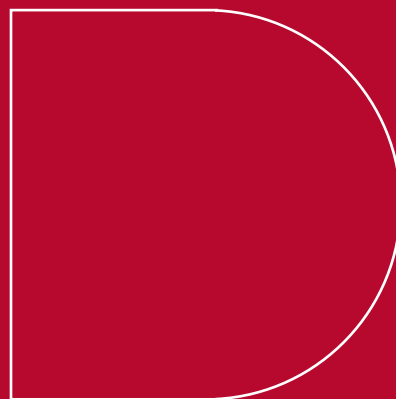
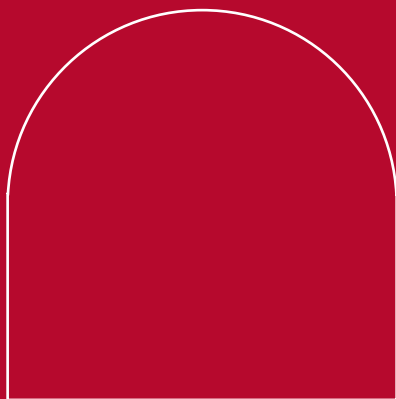
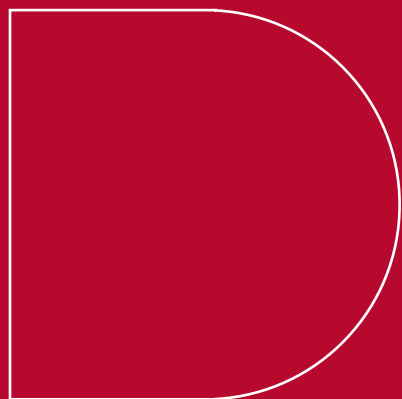
SADRŽAJ

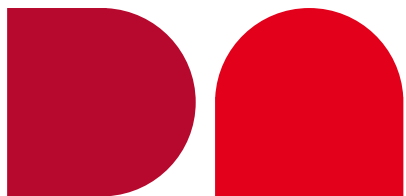
- 4 Dvorci, srednjovjekovni gradovi i sakralni objekti
- 22 Zelene oaze
- 26 Lječilišni perivoj - Julijev park
- 34 Pivovara Daruvar i Vinarija Daruvar

DVORCI, SREDNJOVJEKOVNI GRADOVI I SAKRALNI OBJEKTI

Upoznajte svjedoke daruvarskog
baroka, romanike, gotike

DVORAC JANKOVIĆA

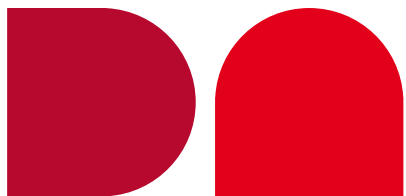
Prema želji grofa Antuna Jankovića u razdoblju od 1771. do 1777. god. gradi se dvorac, koji je danas najvažniji dio daruvarske spomeničke baštine, zaštićen spomenik kulture RH prve kategorije.

U unutrašnjosti dvorca Janković nalazi se 60 prostorija među kojima i Veliki salon za ples i koncerte iz kojeg se izlazi na altanu

Dvorac se može posjetiti prema najavi u Upravi grada Daruvara, tel. 043/331-622 ili Turističkom uredu Daruvar, tel. 043/331-382.

Dvorac stilski pripada razdoblju baroka, no pročelja nisu ukrašena prepoznatljivim razigranim rokoko dekoracijama već suzdržanim ukrasima što mu daje jedan osobit, smiren i otmjen aristokratski stilski izraz. Tlocrt dvorca s dvorištem i dvorišnim zgradama smješten je u obliku kvadrata. U unutrašnjosti dvorca nalazi se 60 prostorija od kojih središnje i centralno mjesto u glavnom središnjem krilu zauzima Veliki salon iz kojega se izlazi na altanu. Sobe nisu prevelikih dimenzija, stvaraju intimni ugođaj uz ugodno osvjetljenje, s jedne strane najčešće s dva, a ponegdje i s tri prozora. Interijer je doživio najveće promjene prilikom adaptacije dvorca od 1868.-1871. godine, u vrijeme Julija Jankovića kada je dodana i altana nad južnim ulazom u dvorac. Osim velike dvorane za ples i koncerte u dvorcu danas se nalazi Vinski salon, izložba pisanih dokumenata Jankovićevih na hrvatskom i mađarskom jeziku, Soba Jankovićevih s portretima i starim namještajem te Soba židovske kulture i tradicije.

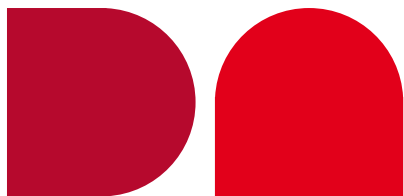
DVORAC DIOŠ (općina Končanica)

Dvorac Dioš (mađ. Orah) jedan je od najmlađih slavonskih dvoraca, smješten na istoimenom brežuljku oko 7 km sjeverno od Daruvara, pokraj općine Končanica.

Kada je izgrađen 1904. godine, dvorac Dioš bio je najljepša i najskuplja građevina u čitavom kraju

Sagradili su ga 1904. godine tadašnji posjednici daruvarskog vlastelinstva - Alajoš pl. Tüköry i njegova žena Paula, rođena Falkenberg - za svoju kćerku Mariju. Naručiteljica izgradnje, Paula zahtijevala je da dvorac ne smije odavati dojam ljetnikovca ili lovačkoga doma, već gospodske kuće. Nacrt za izgradnju dvorca izradio je profesor Šanady sa sveučilišta u Budimpešti, a radove su izvodili domaći majstori i radnici. U to vrijeme to je bila najljepša i najskuplja građevina u čitavom kraju. Bogata arhitektura dvorca, unutrašnje prostorije, sklad vanjskih elemenata čine građevinu bogatom i lijepom, čime se izvanredno uklopila u okolni ambijent. U stotinjak godina postojanja promijenio je više vlasnika i služio različitim potrebama. Od 1995. godine Marijin dvor „Dioš“ ponovno je u vlasništvu Hrvatskog salezijanskog provincijalata iz Zagreba i nije otvoren za javnost.

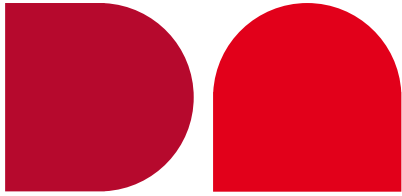
STARI GRAD SIRAČ

Stari grad Sirač je srednjovjekovna turska kamena utvrda visinskog tipa iz 14. stoljeća na istaknutoj poziciji - klisuri u središtu naselja na izlazu rijeke Bijele iz masiva Papuka.

Sirač je kroz povijest bio dom Templara - vitezova, obitelji Tiboldović i Kaštelanović te Turaka koji su utvrdu zauzeli 1542. godine

Vjeruje se da su grad Sirač sagradili Templarci, vitezovi za vrijeme Pape Klementa V. 1309. godine. Povijesni dokumenti utvrdu spominju kao „POSSESIONE ZIRCH“ kada su posjed podijelili Leukus i Kokas Tiboldović. Godine 1389. kralj Sigismund oduzeo je obitelji Tiboldović grad Sirač i dao ga je Gašparu Kaštelanoviću. On je 1430. godine dobio dozvolu da u Siraču podigne tvrđavu (CASTRUM). Turci su utvrdu zauzeli 1542. godine, kada ona postaje jedna od glavnih utvrda u kojoj je boravio aga sa 58 pješaka i 17 konjanika te pomoćne turske čete (martolozi). Oko grada se nalazio opkop, a na kraju drvenog mosta pred vratima se nalazio londža-čardak. Unutrašnjost tvrđave sastojala se od oko 100 daskom prekrivenih kuća, skladište municije, nekoliko topova i male džamije, a danas je od tvrđave ostalo samo nekoliko obrambenih zidova (glavni sjeverni bedem visine 4 metra) koji svjedoče o burnoj prošlosti grada Sirača i okolice.

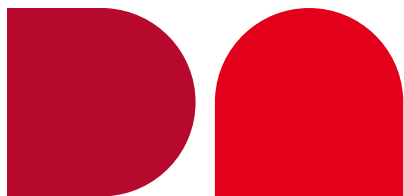
DOBRA KUĆA (općina Đulovac)

Nedaleko od mjesta Bastaji nalazi se srednjovjekovni grad Dobra Kuća, koji je u srednjem vijeku spadao među najvažnije utvrde ovog kraja.

Dobra Kuća sastojala se od obrambene kule, zgrade za stanovanje i cisterne te je bila zaštićena od osvajača debelim zidovima

Srednjovjekovni grad podignut je na brežuljku i zaštićen od pogleda okolnim brežuljcima, a spominje se od 1335. godine. Sastojao se od obrambene kule, zgrade za stanovanje i cisterne, a debele zidine su ga štitile od osvajača. Prema turskim opisima bio je to lijep grad sagrađen od tvrdog materijala. Tijekom stoljeća imao je brojne gospodare među kojima je bio i Benedikt Nelipić, a na kraju su ga razorili Turci. Nije pouzdano utvrđeno zašto je Dobra Kuća često mijenjala vlasnika, od Nelipića, preko Hrvatinića i biskupa Ernušta Hampa do Selje de Kevende koji će 1480. postati novi vlasnik. Prema zapisu turskog putopisca Evlije Čelebije grad Dobru Kuću 1542. godine osvaja Arnaut Memi-paša, u isto vrijeme kada padaju Stupčanica i Sirač. U vrijeme Turaka u gradu je bio kapetan (dizdar) sa stotinu vojnika. Ostaci ovog grada su i danas vidljivi odnosno ostaci branič-kule, obrambenog zida i dio glavne kule koja je u osnovi kružna i počiva na stijeni. U grad se ulazilo sa sjeverne strane preko pokretnog mosta koji je bio iznad prokopa.

STUPČANICA (općina Đulovac)

U srednjem vijeku Stupčanica je bila vlastelinstvo koje se protezalo do rijeke Ilove na sjeveru, a južno do posjeda Dobre Kuća, a jedini trag vlastelinstva su ostaci utvrde koja se nalazi na planinskom dijelu sjeverozapadnog Papuka, iznad Bastaja.

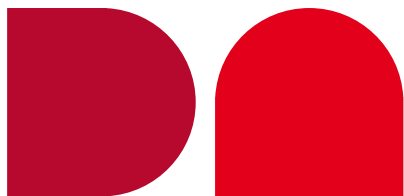
**Od grada Stupčanica
danas je preostala
samo kula visoka
15 metara**

Kula Stupčanica

Utvrda i danas stoji kao stražar-kula nad gornjim Poilovljem, a stanovnici ovoga područja ostatke ove utvrde nazivaju "turska kula", iako je njena povijest puno starija. Utvrdu Stupčanicu izgradio je njemački plemićki rod Tiboldovića (Thybold) u 12./13. st., nakon osnivanja Zagrebačke biskupije 1094., u vremenu potpadanja Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije pod mađarsko kraljevstvo dinastije Arpadovića. Stupčanička tvrđava najbolje je sačuvana srednjovjekovna utvrda na ovom području s 19-metarskom romaničkom branič-kulom zidanom tesanim kamenom i ciglom. U nju se ulazilo sa zapadne strane u prvom katu i tu je kula bila najviše zaštićena i čuvana, a na drugom katu kule još se i danas sa sjeverne strane vidi prozor koji pripada kasnoj romaniци. Građena po uzoru na njemačke burgove (samostane i zamke) koji su imali sličnu namjenu dok je trgovišno naselje bilo nešto niže ispod utvrde. Konzervatorske službe zaštitile su Stupčanicu 1975. godine i stavile je u popis nepokretnih spomenika kulture Slavonije i Baranje, a od 2005. godine provode se istraživačko-građevinsko-konzervatorski radovi na ovoj srednjovjekovnoj utvrđi "njemačkog tipa". Lokalitet je očišćen od drača i žbunja i često je odredište posjetitelja, planinara i lovaca.

KATOLIČKA CRKVA PRESVETOG TROJSTVA

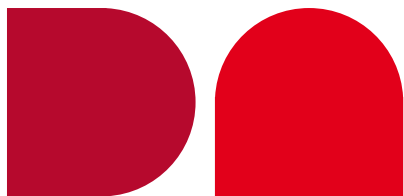
Kupnjom podborskog vlastelinstva u 18. st., Antun Janković je uz brigu za napretkom jednako brinuo i o vjerskom životu na ovim prostorima.

Za izgradnju crkve Presvetog Trojstva zaslužan je grof Antun Janković, a danas je ona jedno od najznačajnijih ostvarenja baroka u kontinentalnoj Hrvatskoj

Crkva se može posjetiti i van termina održavanja službe u dogovoru sa Župnim uredom Daruvar, tel. 043/331-519.

Gradnja vlastelinske kapele u Podborju (danas Daruvaru) isključivo je vezana za njegovo ime. Iako godina izgradnje nije do sada precizno utvrđena, jer se navode 1730., 1760. i 1770. godina, prema podacima iz Spomenice župne crkve proizlazi da je sagrađena 1764. godine u grčko-venecijanskom stilu centralnog tipa, a posvećena Presvetom Trojstvu. Građena je od tvrdog materijala s dva tornja i kupolom na čijem se vrhu nalazi lanterna s otvorima za propuštanje svjetlosti u centralni dio. Na sedam stupova počiva izuzetno lijep pjevački kor, a oltar koji se nalazio na sredini i imao oblik trokuta je nakon proširenja crkve pomaknut i proširen k istoku te su dograđena i dva pokrajnja manja oltara. Prve orgulje crkva je dobila 1867. godine koje su kasnije poklonjene novoizgrađenoj crkvi u Dežanovcu, a današnje orgulje, djelo su požeškog majstora Venceslava Holuba iz 1925. god. Crkva Presvetog Trojstva je do danas preživjela ratove i neprestanu izgradnju, a u vrijeme nastanka bila je jedno od najznačajnijih ostvarenja baroka u području kontinentalne Hrvatske.

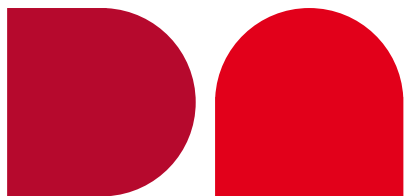
KAPELICA SVETOG ŠIMUNA

Kapelicu Svetog Šimuna su 1872. godine vlastitim sredstvima dali graditi kovački majstor Šimun Balenović i žena mu Alojzija, rođena Ferling.

Kapelica Sv. Šimuna je besplatno zvonila za svu sirotinju koja se sahranjivala na gradskom groblju. Bila je to obaveza koju je u svojoj oporuci zahtijevao njezin graditelj kovački majstor Šimun Balenović

Šimun Balenović je za života vodio računa o tome tko će preuzeti brigu oko održavanja kapelice u slučaju njegove smrti. Svu pokretnu i nepokretnu imovinu oporučno je ostavio svojoj supruzi Alojziji i naveo na koji način će brinuti o kapelici. U oporuci je zahtijevao da se za kapelu nabave tri kipa ili slike i to sv. Šimuna, sv. Alojzija i sv. Florijana i da se na te dane održe tri mise koje bi plaćala njegova supruga, a poslije njene smrti to bi se nadoknađivalo od kamata položene fundacije za kapelicu. Zahtijevao je da se besplatno zvonilo za svu sirotinju koja nema novaca bez obzira na vjeru, a ukoliko se sahranjuju na gradskom groblju. Unutrašnjost kapele danas nije otvorena za javnost.

PRAVOSLAVNA CRKVA SVETIH OTACA PRVOG VASELJENSKOG SABORA

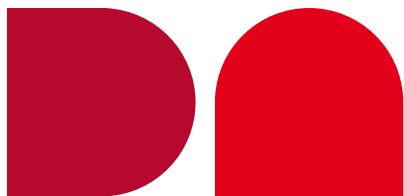
Pravoslavna crkva svetih Otaca Prvog Vaseljenskog sabora spada u tek nekoliko sačuvanih objekata sagrađenih u 18. stoljeću i jedna je od najizrazitijih dominantni grada, kako u prostoru trga tako i u cjelokupnoj panorami.

Crkva svetih Otaca je prepoznatljiva po 36 metara visokom zvoniku na čijem se vrhu nalazi pozlaćeni križ

Za posjetu pravoslavne crkve Svetih otaca Prvog Vaseljenskog sabora izvan vremena održavanja službe potrebno je nazvati protojereja-stavrofora Luku Bosanca, mob. 098/628-548.

Gradnja crkve započela je 1749. godine, a dovršena je 1756. godine. Izvana je izduženog pravokutnog oblika s osmostranom oltarskom apsidom, koju podupiru i učvršćuju dva kontrafora od temelja do vrha krovnog vijenca. Lađa crkve učvršćena je s pet masivnih lukova kroz koju prolaze željezne zatege. Između lukova je svod u obliku tzv. češke kape, a lukovi se oslanjaju na zidove te s vanjske strane oblikuju pilastre, raščlanjujući tako građevinu u skladna jednaka polja između kojih su jednostavni polukružno zasvedeni prozori. Na zapadnoj strani uzdiže se trideset i šest metara visok zvonik ispod kojega se ulazi u hram. Na vrhu zvonika je bogato ukrašen križ od kovanog željeza, visok 265 cm i pozlaćen 1894. godine. Nasuprot ulaza, na povišenom dijelu pa sve do tjemena slavoluka nalazi se ikonostas koji se sastoji od 42 ikone koje je naslikao nepoznati umjetnik 1793. godine, a umetnute su u drvenu arhitekturu te smještene vodoravno u pet polja. Od 28. travnja 2005. godine crkva je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske u Listu zaštićenih kulturnih dobara.

KRŠĆANSKA ADVENTISTIČKA CRKVA

S lokalnog gledišta se značaj kalvinske, odnosno sadašnje Kršćanske adventističke crkve u Daruvaru, temelji i na činjenici da je to jedina sačuvana neogotička građevina u gradu i široj okolici.

Crkva ima stilske odlike neogotike koje se očituju zašiljenim lukovima prozora i poligonalnom završetku

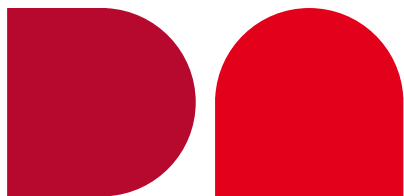

Crkva se može posjetiti uz prethodnu najavu i dogovor s pastorom Dejanom Vučetićem, mob. 099/41 33 677.

Crkva je građena u drugoj polovici 19. stoljeća (1881.-1885.) za potrebe reformirane (kalvinske) crkvene zajednice čiji su vjernici većinom bili doseljeni Mađari iz županije Somogy. Odlikuje se mješavinom neorenesansnog i neogotičkog stila, što joj daje posebnu vrijednost, naročito zbog činjenice da je taj stil građenja bio raširen tek dvadesetak godina.

Crkva se sastoji od središnjeg objekta crkve i postrance priključenih popratnih krila. U središtu linije istočnog uličnog pročelja nalazi se zvonik, dok je na suprotnoj strani crkva zaključena trostranim poligonalnim završetkom, bez odvojenog gabarita svetišta. Zanimljivo je da je stražnje, trostrano pročelje crkve koncipirano kao prednje, ulično. Unutrašnjost crkve može se opisati kao jednobrodan, longitudinalni, dvoranski prostor.

Crkva je nekoliko desetljeća stajala neiskorištena, a još do kraja 80-ih godina 20-og stoljeća u njoj su se nalazili ostaci prvobitnog inventara. Ruševnu građevinu kupila je Adventistička društvena zajednica i rekonstruirala ju 2006. godine za svoje potrebe. Crkva se nalazi u ulici Stjepana Radića 26.

Židovska sinagoga iz 1880. godine pedesetih godina prošlog stoljeća pretvorena je u Dom kulture, da bi kasnije postala Evanđeoska Kristova Pentekostna crkva

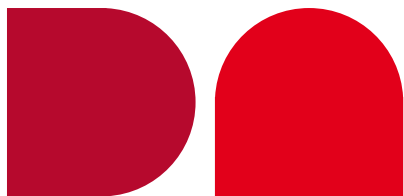
EVANĐEOSKA KRISTOVA PENTEKOSTNA CRKVA

Daruvar je multinacionalna, ali i multireligijska sredina o čemu svjedoče sakralni objekti u prošlosti i danas; rimokatolička, pravoslavna, kalvinistička, baptistička i pentekostna crkva te židovska sinagoga (današnja Evanđeoska Kristova Pentekostna crkva).

Crkva se može posjetiti i van termina bogoslužja uz dogovor s pastorom Mirkom Petrovićem, mob. 098/833 896.

Židovska sinagoga je početkom pedesetih godina prošlog stoljeća pretvorena u Dom kulture, a kasnije u Evanđeosku Kristovu Pentekostnu crkvu. Evanđeoska pentekostna crkva u Hrvatskoj ima svoju povijest dugu jedno stoljeće. Sama riječ pentekost, prevedeno s grčkog, znači pedesetnica ili pedeseti dan od uskrsnuća Isusa Krista pa do dolaska Duha Svetoga, što se može naći u Bibliji (Dj. 20:16). U Hrvatskoj se ovaj blagdan još naziva i "Duhovi". To iskustvo krštenja Duhom Svetim dovodi vjernika u dinamičan i prislan odnos s Bogom i Isusom Kristom. U Daruvaru Evanđeoska Pentekostna crkva djeluje od 1985. godine. Zgrada crkve izgrađena je 1880. godine u stilu židovske sinagoge, čemu je i služila u prošlosti. Međutim, nakon adaptacije 1951. godine, mijenja vlasnika i služi u sasvim druge svrhe. Godine 1993. Evanđeoska pentekostna crkva u Republici Hrvatskoj, sa sjedištem u Osijeku otkupila je zgradu koja se nalazi unutar kulturno - povijesne cjeline grada Daruvara i zaštićeni je spomenik kulture, te je kao takva ponovno adaptirana i stavljena u upotrebu za ono čemu je prvobitno namijenjena. Bogoslužja se održavaju nedjeljom i srijedom u 18:00 h u ulici Stjepana Radića 38.

CRKVA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE (općina Končanica)

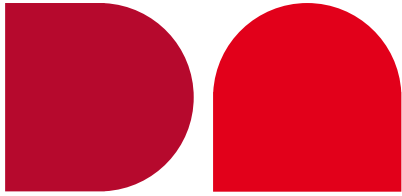
Nakon masovnijeg doseljavanja Čeha u naselje Končanica 1826. godine, javila se potreba izgradnje crkve, a dodatan razlog tomu bio je što su mještani morali odlaziti u crkvu u Daruvar, udaljenu 9 kilometara.

**Kipovi čeških svetaca
Vaclava i Jana Nepomu-
ka na oltaru crkve Blaže-
ne Djevice Marije govore
o razlogu njezine gradnje
– masovnom doseljavan-
ju Čeha u Končanicu**

Crkva se može posjetiti i van termina održavanja službe u dogovoru sa Župnim uredom Končanica, tel. 043/325-014.

Prva inicijativa za izgradnju crkve izražena je u dopisu koji su mještani Končanice i Brestovca 1879. poslali Slavnoj kraljevskoj podžupaniji u Daruvaru. Stigao je pozitivan odgovor no zbog neslaganja seoskog kneza i pobornika gradnje crkve Ivana Křepelke i tadašnjeg daruvarskog župnika gradnja je počela tek u jesen 1908. godine. Na oltaru pored kipa Blažene Djevice Marije postavljeni su kipovi najštovanijih čeških svetaca: svetog Vaclava te svetog Jana Nepomuka. Kipovi i sat na crkvenom tornju nabavljeni su u Češkoj. Na uličnom pročelju crkve, u nišama, nalaze se kipovi svetoga Ćirila i svetoga Metodija, a kipove je izradio daruvarski klesar J. Satrapa. Crkva je temeljito obnovljena u razdoblju od 1997. - 2004. godine, a posvećena je 14. kolovoza 2005. godine po rukama požeškog biskupa.

MANASTIR PAKRA (općina Sirač)

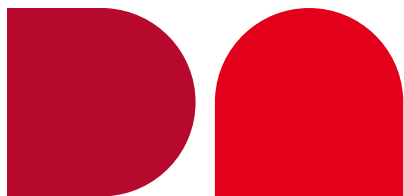
Jugoistočno od Daruvara, u kanjonu rječice Pakre, po kojoj je i dobio ime, nalazi se Manastir Pakra nekada zvan Nova pustinja, a po nekim ruskim dokumentima Znamenski (čudo).

Preteča Manastira Pakra su kolibe koje je kao znak pokajanja i mjesto za pustinjački život sagradio hajduk Stamenko Njigomir

Unutrašnjost Manastira Pakra može se pogledati u dogovoru s protojerejem-stavroforom Lukom Bosancem, mob. 098/628-548.

Narodno predanje pripisuje osnivanje ovog manastira hajduku Stamenku Njigomiru, koji se pokajao za svoja nedjela, odao pustinjačkom životu sagrađivši sebi i svojoj subraći kolibe iz kojih se kasnije razvio manastir. Crkva, koja je u osnovi jednobrodna građevina s polukružnom oltarskom apsidom, bila je zidana od klesanog kamena, sedre i opeke, a na zapadnoj strani je 36 metara visoki zvonik kroz koji se ulazi u hram. Crkva ima sve odlike baroknog stila, ukrašena je pilastrima koji su bogato arhitektonski obrađeni. Ikonostas potječe iz 1774. godine, slikao ga je novosadski umjetnik Vasilije Ostojić, a svojim izgledom podsjeća na kasni barok. Riznica manastira Pakre bila je nekada vrlo bogata i između ostalog sadržavala zbirku duborezbarenih i filigranski okovanih križeva, zbirku rukopisnih knjiga kao i 13 ikona srpskih svetaca s kraja 18. st. koje se nalaze u Muzeju Srpske pravoslavne crkve u Beogradu.

Gradnju crkve podignutu 1907. financirali su mještani Sirača što je za njih predstavljalo velika odricanja

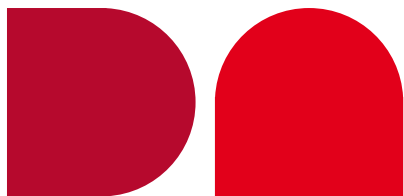
KATOLIČKA ŽUPNA CRKVA POHODA BLAŽENE DJEVICE MARIJE (općina Sirač)

Mještani Sirača vođeni željom da u svom selu sagrade rimokatoličku crkvu u kojoj bi se sastajali na molitvu, započeli su prikupljati prinose. Podignuta 1907. godine i to većinom troškom samoga sela, ali kako je ono bilo maleno, bile su to velike žrtve za stanovnike.

Crkva se može posjetiti i van termina održavanja službe u dogovoru sa Župnim uredom Sirač, tel. 043/322-125.

Gradio ju je graditelj Golubić iz Pakraca, oslikavanje zidova izvršio je slikar Antonini uz pomoć sina, oltar, propovjedaonicu i krstionicu izradila je glasovita tvrtka Stufflasser iz Tirola, a orgulje Antun Mölzer iz Kutne Hore. Kapela Blažene Djevice Marije blagoslovljena je 2. srpnja 1908. godine, a župnom crkvom proglašena je 1945. godine. Na dan posvećenja crkve, na zvonik je podignuto novo zvono nabavljeno u Grazu, a staro napuknuto vraćeno je na toranj u selu gdje je i prije stajalo. Zvono je ostalo u crkvi da zove vjernike na službu Božju sve do 1970. godine, do proslave 25. godišnjice župe Sirač kada je podignuto novo s natpisom; „Zaplovite meki zvuci, preko brda i dolina, za Tavelića neka čuje narod, mladež, domovina.“ Crkva je u više navrata obnavljana i doručivana donacijama, zalaganjem i žrtvama seljana. Tako su u vrijeme trajanja građevinskih radova 2000. godine postavljeni i novi satovi. Obnovljen je zastarjeli sustav elektrificiranih zvona na kojemu se sat usklađuje putem satelitske antene i na pročelje je postavljen novi sat pristigao iz Švicarske.

MANASTIR SVETE ANE (općina Đulovac)

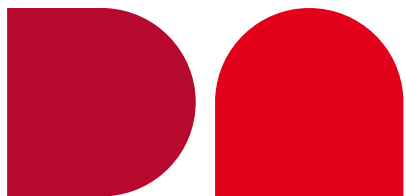
Sjeveroistočno od Daruvar, nedaleko sela Donja Vrijeska i Mala Maslenjača, na nadmorskoj visini od 160 m nalazi se najstarija gotička građevina posvećena svetoj Ani.

Do provale Turaka 1542. godine, Manastrom sv. Ane upravlja katolički red Pavlini da bi ga kasnije nastanili kaluđeri

Manastir sv. Ane se može posjetiti uz prethodnu najavu i dogovor s protojerejem-stavroforom Lukom Bosancem, mob. 098/628-548.

Povijest ove male manastirske crkve počinje od 1412. godine kada plemić Benedikt Nelipić, vlasnik dvorca Dobra Kuća podiže crkvu i samostan te ga dariva katoličkom pavlinskom redu, zajedno s okolnim zemljištem. Život u samostanu trajao je sve do provale Turaka 1542. godine. Nakon toga su pavlini napustili samostan, koji je ostao prazan i razrušen sve dok ga nisu nastanili 1732. godine kaluđeri iz Manastira Pakra. Godine 1904. je Hrvatska zemaljska vlada na inicijativu Ise Kršnjavog obnovila crkvu i 1906. kada je napravljen i novi ikonostas, predala je manastiru Pakra. Crkva sv. Ane je jednobrodna, pojačana s kontraforima i sadrži brojne gotičke elemente. Oltarska apside je trostrana s vanjske strane, dok je s unutrašnje polukružna. Ikonostas potječe iz 1906. godine, a radio ga je majstor iz Zagreba, dok je okvire napravio nepoznati stolar iz Pakraca. Od 2002. godine postepeno se radi na obnovi Manastira.

CRKVA SV. APOSTOLA BARTOLA (općina Dežanovac)

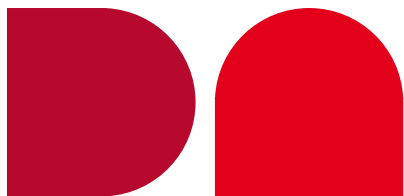
Crkva Sv. Bartola u Dežanovcu gradila se i uređivala od proljeća do jeseni 1865. godine.

Crkveni toranj mijenjao je visinu i izgled s godinama, a danas je on najuočljivija točka Dežanovca

Crkva se može posjetiti uz najavu i dogovor sa župnikom Željkom Benkovićem, mob. 091/982 64 84.

Za crkvu je kupljeno zvono teško 26 kilograma, a skroman oltar i jedne male orgulje bili su poklon daruvarske župe. Crkva u početku nije imala izrazit prepoznatljiv stil, ali u njenom konačnom izgledu postoje elementi gotike. Zvonik je mijenjao izgled i visinu, a zgrada crkve od zemlje do vrha zvonika s križem, visoka je oko 30 m. Prvobitni interijer crkve uređen je zahvaljujući donacijama župljana, a naročito je uspješna u opremanju crkve bila 1883. godina kada je podignuta sakristija s južne strane crkve, postavljena nova ispovjedaonica te uređen Božji grob, koji je donirao daruvarski veleposjednik Aleksandar Tüköry. Početkom kolovoza 1891. godine popravljeno je krovšte i toranj crkve. Obnovljeni crkveni toranj na zdanju crkve Sv. Bartola od tada je uočljiv s velike udaljenosti i tako postao prepoznatljiva dominantna točka Dežanovca.

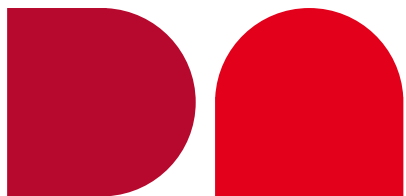
ŽIDOVSKO GROBLJE

Židovsko groblje nalazi se pored uređene šetnice u istočnom dijelu Rimske šume, na arheološkom lokalitetu rimskog kastruma Aquae Balissae i srednjovjekovne utvrde Kamengrad.

**Groblje je površine
1670 m², skladno uklo-
pljen u šumski prostor
s prilazom sa
sjeverne strane**

Židovsko groblje je u Registar zaštićenih spomenika kulture upisano 1973. godine. Osnovano je 1860. godine kada je izgrađena i sinagoga u Daruvaru. Židovi su se na područje Daruvara doselili većinom iz Burgenlanda, te su u gradu i okolici držali gostionice i trgovine. Najbrojniji su bili između dva svjetska rata kada ih je bilo više od dvjesto. Na groblju se nalazi spomen obilježje podignuto za 260 žrtava fašističkog terora i 160 nadgrob-
nih spomenika - velike i male mramorne i kamene ploče, koje se izdižu iznad zelenila i koje imaju natpise na hebrejskom, njemačkom i hrvatskom jeziku. Spomenici su ovdje prevezeni iz Ivanovog Polja iz tzv. "Staklane", područja što su ga Židovi prvi naselili zbog izgradnje tamošnje tvornice stakla.

SVETINJA (općina Dežanovac)

Proglašenje izvora u šumskoj dolini sjeverozapadno od Kreštelovca potakli su svećenici te je tako izvor ljekovite vode, Svetinja 1747. godine postalo svetište koje i danas posjećuju ljudi svih vjeroispovijedi.

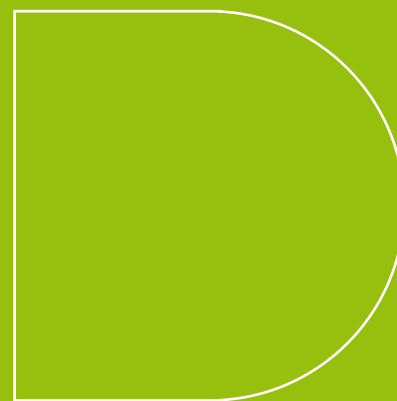
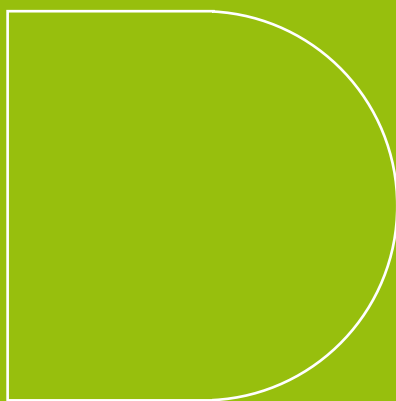
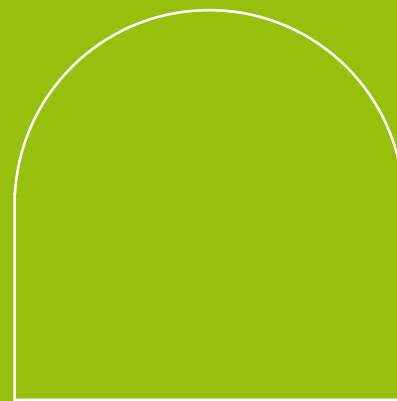
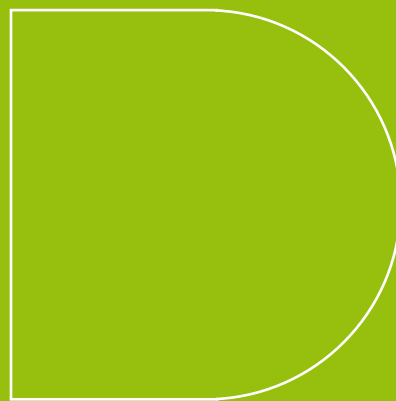
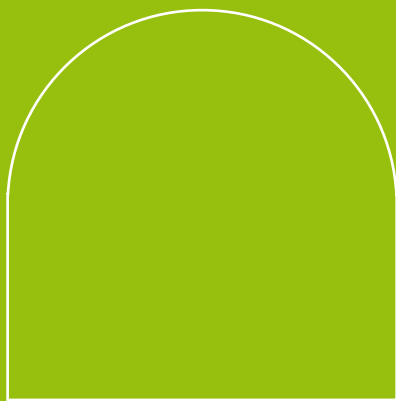
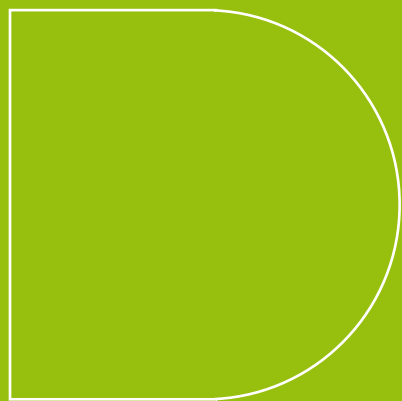
Ljekovitost vode kreštelovačke Svetinje je potvrdila analiza u Beču davne 1773. godine, a njezine blagotvorne moći štiju se i danas

Na mjestu ljekovitog izvora prirodne vode postavljena je najprije skromna pravoslavna drvena kapela, a poslije je izgrađena zidana kapelica Uspenija svete Bogorodice. Stalni izvor pitke hladne vode koji je izvirao u blizini kapelice u narodu je dobio aureolu svetosti. Prema raširenom vjerovanju, sačuvanom do danas, voda iz izvora u šumi ima moć čudotvornog izlječenja bolesti, te je prema tvrdnjama domaćih ljudi bilo puno slučajeva izlječenja bolesnika, čak i invalida nakon što su se okupali u vodi s izvora u Svetinji. Zbog vjerovanja u ljekovita svojstva izvora, mjesto je postalo šire poznato u Poilovlju. Posredovanjem katoličkog svećenstva, 1773. godine je voda iz kreštelovačke Svetinje dospjela na analizu u Beč. Rezultati analize vode iz Svetinje došli su na popis poznatih izvora ljekovite vode u Hrvatskoj i Slavoniji, koji je sastavio medicinar J.B.Lalangue-lijječnik iz Varaždina. Kreštelovac i izvor ljekovite vode su spomenuti 1782. godine u putopisu iz Požeške županije peštanskih profesora M. Pillera i Lj. Mitterpachera. Karizma svete vode očuvala se do danas.

ZELENE OAZE

Odmorite pod krošnjom najstarijeg
Ginka bilobe u Hrvatskoj

PERIVOJ DVORCA JANKOVIĆ

Perivoj dvorca Janković nastajao je u drugoj polovini 18. st., u vrijeme izgradnje dvorca grofa Antuna Jankovića, a zlatno doba perivoja vezano je za obitelj Janković koja ga je izgradila, njegovala i u njemu uživala.

Perivoj dvorca Janković dom je najstarijeg stabla Ginka bilobe u Hrvatskoj, zasađenog davne 1777. godine

Perivoj dvorca Janković

Perivoj se nekada prostirao na površini od 21 jutra. Sačuvan je središnji dio perivoja u kojemu i danas postoje originalne biljne vrste iz vremena njegovog nastanka. Glavna znamenitost perivoja su muško i žensko stablo GINKA BILOBE, koje građani od milja zovu Adam i Eva. Pradomovina mu je Kina, a odatle se proširio gotovo po cijelom svijetu, po svim kontinentima. Ime mu potječe od kineske riječi gin-kio, što znači srebrni plod (marelica). U Hrvatskoj je prvo stablo zasađeno u 18. stoljeću, godine 1777. god. u Dvorskom perivoju u Daruvaru. Muško stablo GINKO BILOBA najstariji je primjerak u RH, a zbog svog impozantnog izgleda i opsega debla većim od 7 m, uživa zaštitu kao spomenik hortikulture.

RIMSKA ŠUMA

Daruvar je jedan od rijetkih gradova koji u središtu grada ima šumsku park površinu koja obiluje zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama, zauzima područje od 20 ha i prirodno se spaja s autohtonim šumama na obroncima Papuka.

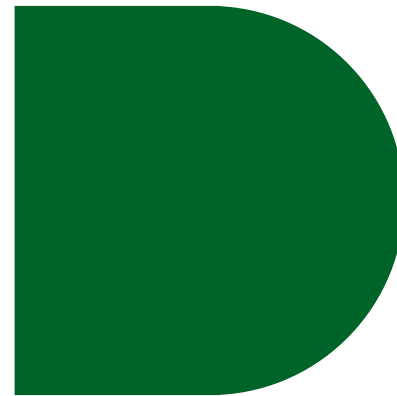
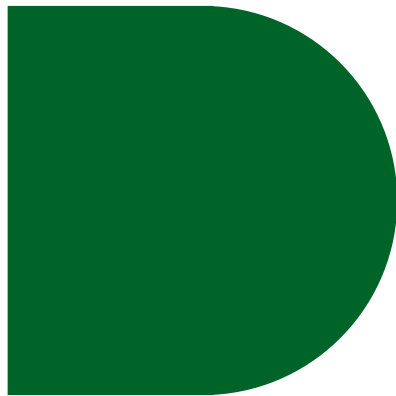
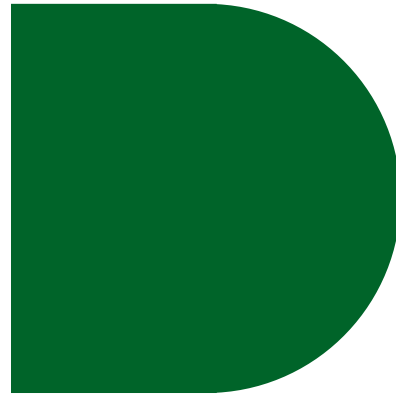
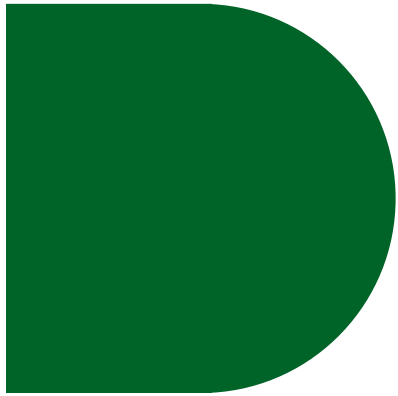
Najvredniji arheološki nalaz u Daruvaru pronađen je 1789. godine upravo na području Rimske šume. Riječ je o kasnoantičkom peharu za vino koji se danas čuva u Muzeju povijesti umjetnosti u Beču

Julis brum - Izvor ljubavi

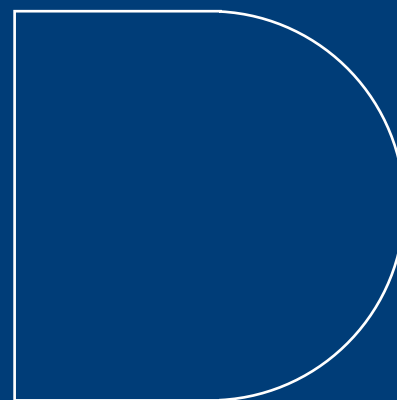
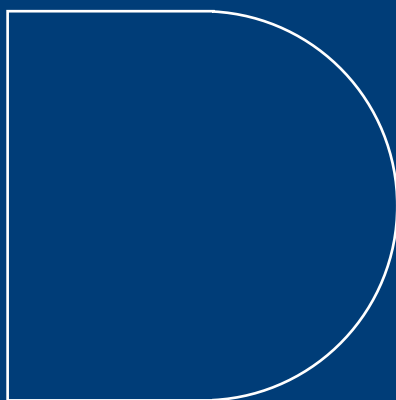
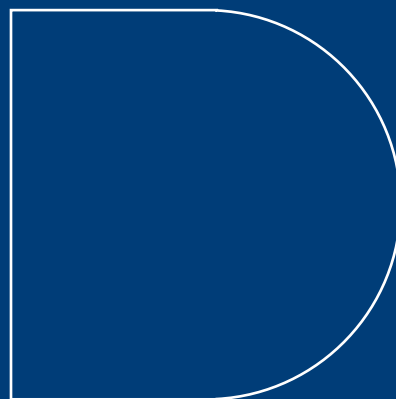
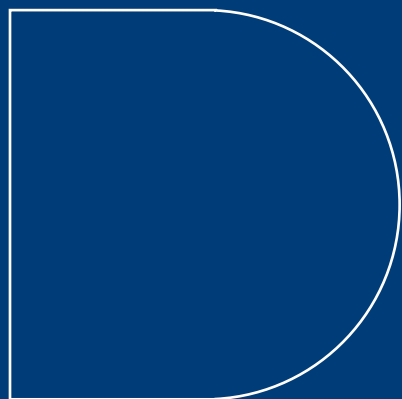

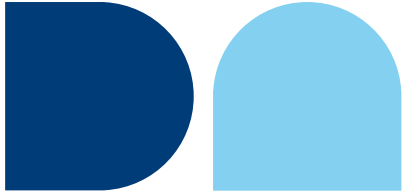
Rimskom park šumom protežu se uređene pješačke staze, šetnice i klupe za odmor, a kroz nju se oduvijek kratio put od grada do vinograda. Šumski obronci sačuvali su tragove povijesne baštine te je Rimska šuma jedan je od bitnih arheoloških lokaliteta na području Daruvara. Najvredniji arheološki nalaz u Daruvaru pronađen je 1789. godine upravo na području Rimske šume i to u jednoj od tri zidane grobnice s mozaikom. Riječ je o kasnoantičkom mrežastom diatretnom peharu za vino s košaricom od staklenih kolutova, ručno izbrušenom od jednog komada prozirnog opalescentog stakla, koji se danas nalazi u Kunsthistorisches Museum u Beču. Jedna od uređenih šetnica u Rimskoj šumi vodi do izvora hladne planinske vode, „Julis brum-a“, kojega domaće stanovništvo još zove „Izvor ljubavi“. „Julis brum“ od davnina prati vjerovanje u dugu i romantičnu ljubav, a legenda o izvoru vode kaže da će se onaj, tko pije vodu s njega, uskoro zaljubiti.

Lječilišni perivoj - Julijev park

Otkrijete što se krije pod
okriljem višestoljetnih
stabala

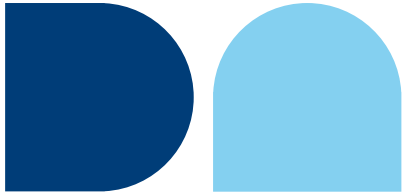
JULIJEV PARK

Julijev park je jedan od najstarijih lječilišnih perivoja u kontinentalnoj Hrvatskoj!

Lječilišni perivoj
rastao je s izgradnjom
kupki i vila, a
karakterizira ga
pejzažni stil s
elementima baroka i
engleskih vrtova

Prvo drveće u Lječilišnom perivoju Julijevom parku posadio je Antun Janković oko Antunove kupke oko 1762. godine, a nešto od tog drveća je još i danas u parku, kao npr. Platana, divlji kesten i primjerci graba oko kompleksa Daruvarskih toplica. Lječilišni perivoj rastao je paralelno s izgradnjom kupki, naročito za vrijeme Antunovih nasljednika Izidora i Julija Jankovića, a danas se u njemu nalazi 60 različitih vrsta bilja. Lječilišni perivoj ima stilske karakteristike baroka (s elementima historicizma te engleskog pejzažnog stila u vrtnoj umjetnosti) i kao takav je zaštićen. U sklopu parka nalaze se zdanja iz 18. i 19. stoljeća, kupke i vile koje upotpunjuju sadržaj lječilišnog perivoja.

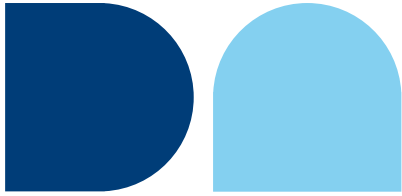
ANTUNOVA KUPKA

Najstarija građevina u kupališnom kompleksu je Antunova kupka koju je sagradio Antun Janković u drugoj polovini 18. stoljeća.

Krajem 18. stoljeća Antunova kupka bila je jedina građevina u lječilišnom perivoju uređena za kupanje

Kupka stoji nasuprot glavnom ulazu u kupališni park, gdje sa Švicarskom vilom i Centralnom blatnom kupkom formira njegov ulazni atrij i jedina je sagrađena ukoso, izvan koncepcije. Razlog tome su možda ostaci starijih objekata koje je kupka iskoristila, možda položaj termalnih izvora ili prvobitno korito Toplice. Krajem 18. stoljeća Antunova kupka bila je jedina građevina u lječilišnom perivoju uređena za kupanje. Antunova kupka je prizemna građevina na tlorisu u obliku slova L, sa skošenim uglovima i ravnim krovom. U unutrašnjosti se nalazi nekoliko prostorija s bazenima, u koje se uglavnom ulazi izvana samostalnim ulazima u skošenim uglovima. Najduže, glavno pročelje okrenuto je prema ulazu u park. Ispred se nalazi Antunovo vrelo, jedno od kaptiranih izvora ljekovite vode na području Lječilišnog perivoja. Unutrašnjost Antunove kupke nije uređena za posjetitelje.

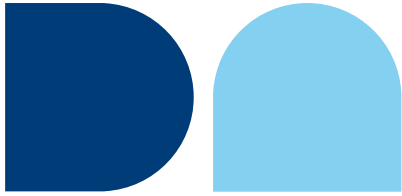
ŠVICARSKA VILA

U službi smještaja mnogobrojnih gostiju kupališnog lječilišta bila je i romantična Švicarska vila, nekada zvana Vila Marija s primijenjenim alpskim stilom gradnje.

Romantični izgled Švicarska vila duguje trendu oponašanja alpske arhitekture u vrijeme kada je građena

Nije poznata točna godina gradnje tog bisera, ali je vidljiva na katastarskoj mapi iz 1861. godine, kao i na znanoj Hühnovoj litografiji izdanoj godinu dana kasnije no, moguće je da je i starija. Posebnost ovoj zgradi daje drveni trijem koji se prostire cijelom njenom dužinom. Oponašanje alpske arhitekture bilo je u ono vrijeme prevladavajući trend u Monarhiji, što znači da Daruvar nije nimalo zaostajao za tadašnjom graditeljskom modom. Nekadašnji smještajni prostor preuređen je u uredski, a na katu zgrade nalaze se uredi uprave Daruvarskih toplica

VILA ARCADIA

Povijesna građevina iz 1861. godine koja se odlikuje elementima karakterističnim za baroknu arhitekturu druge polovice 18. stoljeća.

Upečatljivi barokni izgled, Vila Arcadia duguje elipsastim lukovima koje nose četvrtasti pilasteri, dekorativne istake na zidu

Vila Arcadia je još jedna u nizu povijesnih građevina u kompleksu kupališnog lječilišta s mnoštvo baroknih elemenata, namijenjena smještaju kupališnih gostiju. Današnji neobarokno-secesijski izgled i ime – Arcadia, dobila je nakon temeljite rekonstrukcije prije Prvog svjetskog rata. Nakon Drugog svjetskog rata između nje i Ivanove kupke, nadograđeno je krilo na katu – spojnica ovih dviju građevina: lagana konstrukcija od stakla i aluminija s ravnim krovom (tzv. „šinobus“), ispod kojih je ostao otvoren prolaz. Godine 1991. izvršena je temeljita i vjerna rekonstrukcija prilikom koje je ugrađeno potkrovlje i uređeni nadvoji iznad prozora. Upečatljivost joj daje niz od sedam elipsastih lukova nejednakih raspona u prizemlju, koje nose četvrtasti pilasteri što je tipičan element provincijskog baroka. Vila Arcadia je longitudinalna, jednokatna građevina položena u pravcu sjever-jug u čijem nastavku se nalazi Restoran Terasa. Danas se unutar te povijesne građevine nalaze ukusno uređene sobe za smještaj gostiju Daruvarskih toplica.

MARIJINA KUPKA

U kupališnom sklopu je bilo nekoliko sitnih objekata koji su služili kao samostalne kupaonice na samim izvorima termalne vode.

**Marijina kupka
je jedini očuvan
primjerak od
nekadašnjih
sitnih kupališnih
objekata**

Marijina kupka ili Siegenthalova glibka (Siegenthalova kupelj), samostalna kupaonica sagrađena na samom izvoru, izgrađena je 1861. godine. Pošto je termalna voda izvirala i pored same kupke, u vrijeme Jankovićevih su se tu često dovodili konji kako bi liječili gležnjeve u toploj vodi. Marijina kupka ili Siegenthalova glibka nalazi se desno od Restorana Terasa, na početku istočne grabove aleje. To je jedini od sačuvanih sitnih kupališnih objekata, a može se razgledati samo izvana.

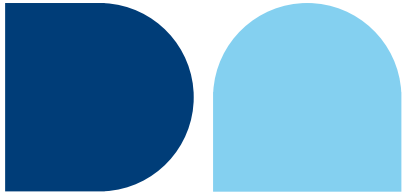
CENTRALNO BLATNO KUPALIŠTE

Centralno blatno kupalište nesumnjivo pripada među najzanimljivija ostvarenja eklekticizma u Hrvatskoj, najupadljivija je građevina daruvarskih kupki i simbol grada uređena po uzoru na Franjine vari.

Simbol grada,
Centralno blatno
kupalište, jedan je od
najljepših primjeraka
eklektičke gradnje
u Hrvatskoj

Na mjestu današnje Centralne blatne kupke oduvijek je postojao objekt namijenjen tretmanima ljekovitim blatom. Navodno su na ostacima temelja rimskih građevina izgrađeni natkriveni bazeni koje je u posljednjoj trećini 19. stoljeća zamijenila Anina blatna kupka (Annaschlambad), vjerojatno nazvana po kćeri Julija Jan-kovića, Ani. Riječ je o romantičarskom objektu dovršenom 1909. godine prema projektu Amadea Carneluttija inspiriranom maurskom arhitekturom, katnoj građevini na tlorisu pravokutnika sa skošenim uglovima i ravna krova. Na sredini ravnog krova kupke je visoka osmerokutna kupola koja je sedamdesetih godina 20. stoljeća rekonstruirana i ponešto izmijenjena. Unutrašnji bazen je bio opločen fajansom, uz rub su bile kamene klupe za sjedeće kupke. Na sredini bazena nalazila se umjetna stijena od kamenih gromada s hladnim vodenim mlazom za osvježnje. Centralno blatno kupalište danas je u fazi obnove te nije moguć ulaz posjetiteljima.

KUPAČICA

U južnom dijelu kupališnog perivoja u sjeni višestoljetnih stabala, nalazi se mala fontana s brončanom skulpturom gole žene, imenom “Kupačica”.

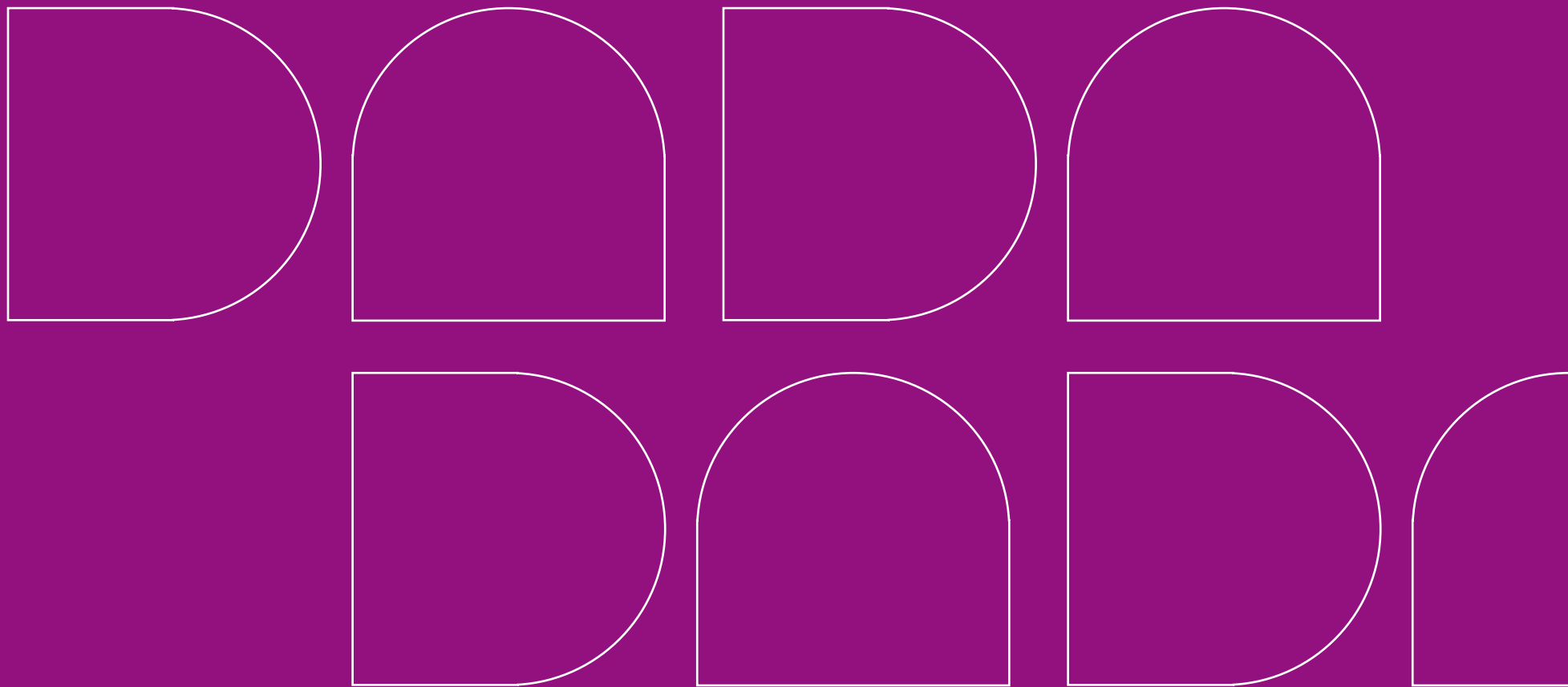
Simbol liječenja neplodnosti u Daruvarskim toplicama, brončani kip “Kupačica” djelo je jednog od najznačajnijih hrvatskih kipara, Antuna Augustinčića

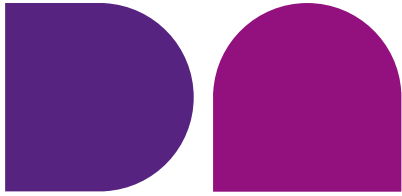

Godine 1927. brončanu skulpturu izradio je Antun Augustinčić u stilu kojim su između dva svjetska rata stvarali mnogi hrvatski umjetnici – reminiscencija na art deco, što se najbolje vidi u izrazu lica, položaju očiju, usta i njenoj zavijenoj kosi. Južni dio Julijevo parka 50-tih je godina oplemenjen skulpturom žene koju Daruvarčani od milja zovu Gola Maja, Tužna Mara ili Crna Afrodita, a vremenom je nastala i priča o tome kako je nesretna i tužna što ne može imati djece te je stoga i došla u Daruvar čije su toplice poznate po liječenju neplodnosti. Daruvar je ponosan na „Kupačicu“ koja je već skoro 70 godina mami poglede prolaznika decentnom crninom. Rijetki su gradovi koji imaju originalnu Augustinčićevu skulpturu, a vrijednost joj je još veća iz razloga što je gipsani original izgubljen. Godine 2005. napravljen je njen brončani odljevak koji je izložen u galeriji Antuna Augustinčića u Klanjcu.

Pivovara Daruvar i Vinarija Daruvar

Kušajte pića proizvedena
prema stoljetnoj recepturi

PIVOVARA DARUVAR

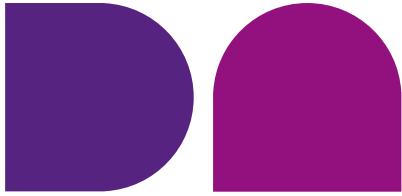
Naselivši daruvarsko područje češkim doseljenicima, grof Janković iskoristio je njihovo poznato graditeljsko iskustvo u izgradnji pivovare i umijeće u proizvodnji piva.

Daruvarsko pivo se počelo kuhati prema češkoj recepturi dvije godine prije nego je u češkom gradu Plzeň prvi puta skuhan lager, danas najtraženije pivo u svijetu

Pivovara Daruvar zainteresiranim grupama posjetitelja omogućava obilazak i degustaciju piva uz prethodnu najavu i dogovor putem telefona 043/631-166.

Pivovara Daruvar ima tradiciju dugu više od 174 godine i najstarija je hrvatska pivovara, koja od osnivanja 1840. godine djeluje na istom mjestu. Tijekom godina postojanja nekoliko puta je mijenjala svoje vlasnike, ali tradicija i receptura proizvodnje piva ostala je ista. Pivovara ima respektabilan brend, i jedan od najdugovječnijih u hrvatskom pivarstvu – Staročesko pivo. Zahvaljujući tradiciji u proizvodnji piva i prirodno mekoj vodi, daruvarsko pivo je od samog početka slično češkom pivu, a kuhati se počelo čak dvije godine prije nego je u češkom gradu Plzeň po prvi puta skuhan lager koji je i danas dominantan tip u svijetu piva. Kroz povijest su se ovdje kuhale mnoge vrste piva; Martovsko, Sanator, Slador, Specijal, Gambrinus i Porter, a danas je jedina pivovara izvan Češke Republike koja proizvodi pivo prema tradicionalnoj češkoj recepturi.

BADEL 1862 d.d. - Vinarija Daruvar, podrum dvorca Janković

Pogodnost daruvarskog kraja za uzgoj vinove loze prepoznala je i obitelj Janković. Podrum u njihovom dvorcu, i danas je vinoteka u kojoj se čuvaju i dozrijevaju visokokvalitetne sorte vina.

U podrumu dvorca temperatura je i ljeti i zimi 10 – 14 °C što je idealno za dozrijevanje graševine, sauvignona, rajnskog rizlinga, chardonnaya i predikatnih vina

Obilazak i degustaciju u podrumu dvorca prema najavi na tel. 043/331-943.

Vinogradarstvo na području Daruvara doživljava širenje i procvat u 18. st. dolaskom obitelji Janković koja je prepoznala pogodnost daruvarskog kraja za uzgoj vinove loze. Izgradnjom dvorca od 1771. - 1777. godine i njegovim podrumom ukopanim nekoliko metara u zemlju i debljinom zidova do 2 m na pojedinim mjestima, osigurani su idealni uvjeti za čuvanje i sazrijevanje vina i za buduće naraštaje. Podrum dvorca je Vinarija Daruvar renovirala 1995. godine, uredila prostor za njegu i čuvanje visokokvalitetnih sorata vina kapaciteta 350 000 l, vinoteku s izloženim eksponatima iz rimskog doba, arhivu i kušaonicu vina. Kušaonica je kapaciteta za cca 40 gostiju koji uz stručno vodstvo enologa mogu uživati u kušanju zlatnih vina grofovskog porijekla.

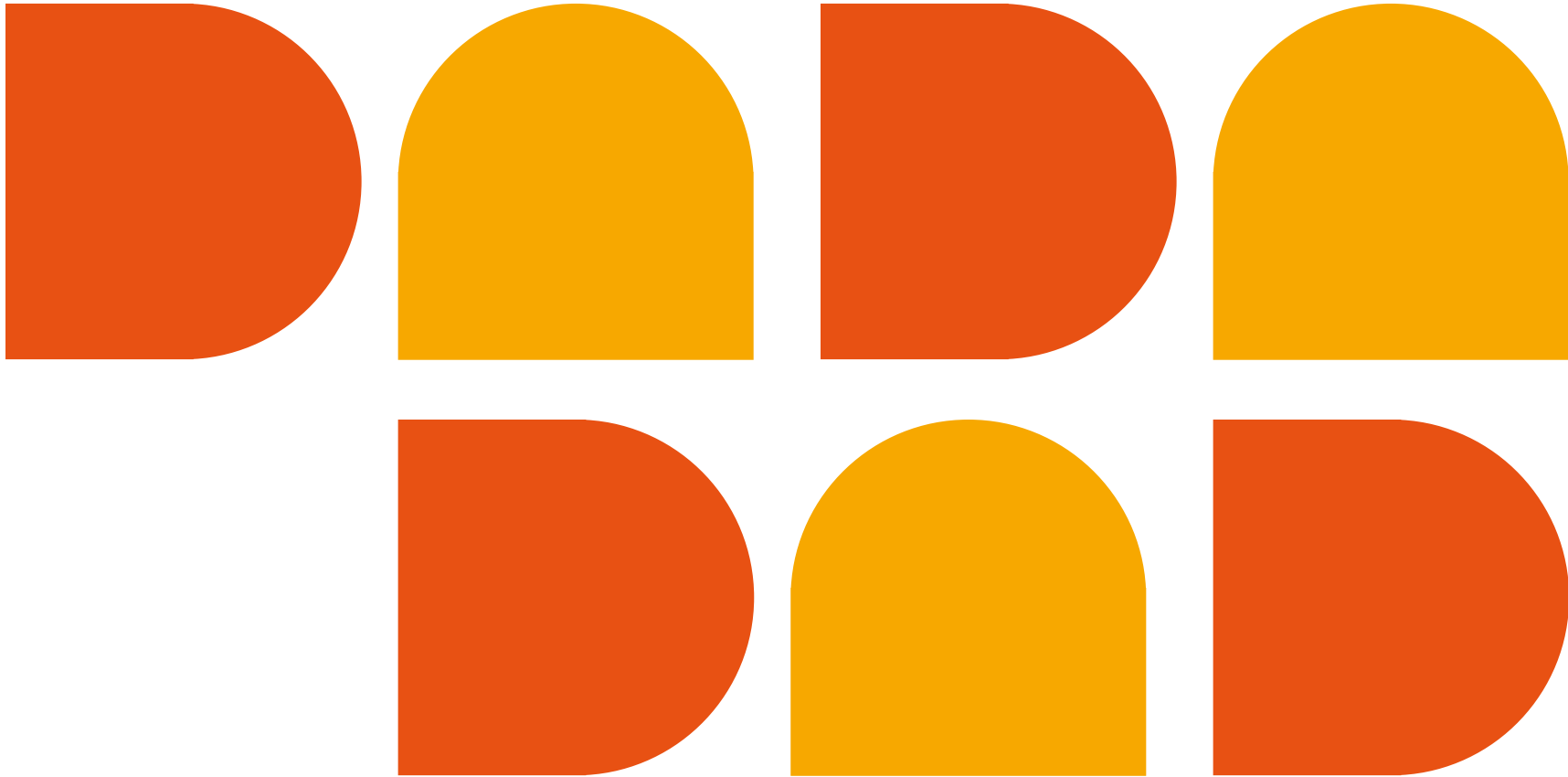

IZVORI PODATAKA:

1. Anušić, Edo: „Ikonostasi manastira Pakre“, Godišnjak Hrvatskog restauratorskog zavoda, No.2, prosinac 2011., Zagreb, 2011.
2. Blaha, Karlo: „Dežanovac“, Logos d.o.o., Daruvar, 2009.
3. Bosanac, Luka (protojerej-stavrofor): „Srpska pravoslavna crkva svetih otaca Prvog vaseljenskog sabora u Daruvaru“, Eparhija Slavonska, Pakrac, 2008.
4. Herout, Vjenceslav: „180 godina daruvarske župe: 1821.-2001.“, Grafodar d.o.o., Daruvar, 2001.
5. Horyna, Viktor: „Kratka povijest Crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Končanici“, tekst iz knjige autora Karla Blahe Jugoslavensko nasilje i prešućivane žrtve Drugoga svjetskog rata i poraća s područja današnje Bjelovarsko-bilogorske županije, Matica Hrvatska-Ogranak Bjelovar, 2010.
6. Matica Hrvatska Daruvar: „Daruvar u slici i riječi“, Biblioteka Ždral:svezak I, Matica Hrvatska Daruvar, Daruvar, 2002.
7. „Monografija Daruvar“, Turističko društvo »Slavonijaturist« Daruvar-Odbor za izdavanje monografije »Daruvar«; »Turistkomerc«, Zagreb, 1987.
8. Palavra, Zdravko: „Jankovići Daruvarski“, Grad Daruvar, Daruvar, 2013.
9. Pejić, Mato: „Daruvar-jučer, danas, zauvijek“, Grad Daruvar, Daruvar, 2012.
10. Utvrda Stupčanica - informacije s turističkih info table koje je uredio i napisao mr.sc. B. Schejbal, prof., korištene informacije iz teksta sa Internet stranice: <http://www.zvono.eu/portal/kulturno-zvono/opca-kultura/92-utvrda-stupanica-budui-muzejski-park>, pristupano 06.03.2014. godine
11. Sohr, Miloslav: „Daruvar, Urbanističko-graditeljski razvoj grada“, Jednota, Daruvar, 2012.
12. Szabo, Gjuro: „Iz prošlosti Daruvara i okolice“, poseban otisak iz XI. knjige „Narodne Starine“, Zagreb, 1934.
13. Schejbal, Berislav: tekst o lokalitetima daruvarskog područja u Hrvatskom arheološkom atlasu, str. 40-41
14. Schejbal, Berislav: „Dvorac Dioš ili Marijin dvor“, tekst iz časopisa Uz rub šume, Hrvatske šume, br. 108, prosinac 2005., str. 36-37
15. Schejbal, Berislav: „Daruvarska zavičajna zbirka: jučer-danas-sutra, časopis Vrela, str.16-22
16. Kuzle, Miroslav et.al: „Monografija grada Daruvara“, ZAGREB-Izdavačko i propagandno poduzeće, Daruvar, 1975.

WEB izvori

1. <http://www.visitdaruvar.hr>
2. <http://www.starocesko.com>
3. <http://www.skdprosvjeta.com>
4. <http://daruvarski-portfolio.net>

DaRuVaR

VOLI ŽIVOT